

סובסידיה בתוניסיה וקצבה בישראל

שודר בתוכנית הכלכלית של גלי צה"ל ביום רביעי, 26.1.2011

אחד ההבדלים בין מדינות בלתי מפותחות כמו תוניסיה למדינות מפותחות כמו ישראל הוא קיומן של סובסידיות למוצרים בסיסיים. במדינות עם רמת הכנסה נמוכה כמו תוניסיה מקובל לסייע לאוכלוסייה החלשה באמצעות הפחתת מחירי מוצרי היסוד כמו לחם, שמן וביצים. כפי שלמדנו מן המקרה המרתק של תוניסיה, היציבות של משטרים אלו רגישה לשינויים בעומק הסבסוד.

לעומת זאת, הסובסידיות כמכשיר סיוע כמעט שאינן קיימות במדינות בעלות הכנסה גבוהה כמו ישראל. בתהליך הדרגתי ומתמשך הלכו ונעלמו הסובסידיות מן הנוף. הפסקת השימוש בסובסידיות הייתה במקביל להתרחבותה של מדינת הרווחה המודרנית, שנשענת יותר על סיוע כספי ישיר לנזקקים. בישראל של היום אין עוד סובסידיות למוצרי יסוד.

חוסר היעילות של הסובסידיות היה הגורם המרכזי להיעלמותן הכמעט מוחלטת. הסובסידיות לא הגיעו במלואן לקהל היעד: חלקן נותר בידי היצרנים, שאינם נמנים, כידוע, על האוכלוסיות הנזקקות, וחלקן הגיע אפילו לעשירונים העליונים, שכן גם הם צורכים מוצרי יסוד. חוסר היעילות הזה הוביל את המדינות המפותחות, ובכללן ישראל, להגדיל את הסיוע הישיר לנצרך על חשבון הקטנת הסיוע למצרך.

בשנים האחרונות, על הרקע הפגיעה החריפה בקצבאות יש לחצים, שמתגברים מעת לעת, להחזיר את הסובסידיות למוצרים בסיסיים. המקרה הבולט ביותר לאחרונה נוגע למחיר המים. זה ברור כי מתן סובסידיה למים אינה הדרך הראויה לסיוע לאוכלוסייה החלשה. אבל הנסיגה ממדיניות נכונה של סיוע ישיר לנזקקים יוצרת לחצים מובנים למדיניות בלתי יעילה של סיוע עקיף באמצעות סובסידיות.